

De Lage Landen in de Vikingtijd

A Furore Normannorum Libera Nos Domine!
O God, Bevrijd ons van de woede van de Noormannen!

Inleiding

We weten heel veel over de Vikingen. Zo weten we dat ze flink konden plunderen, maar ze waren ook uitstekende schippers. Met hun houten schepen, vaak knarr genoemd, zeilden ze van hun kusten naar Shetland, de Faroër, IJsland en zelfs op New Foundland zijn nederzettingen van de Vikingen opgegraven. Ze voeren ook naar Byzantium en vermoedelijk ook naar India, om daar handel te drijven.

Maar hoe zit het met de Lage Landen? Zijn de Vikingen in Nederland en België geweest?

Een korte voorgeschiedenis

Tussen 270 en 400 kwam er een einde aan het Romeinse bestuur van Zuid-Nederland. Er brak een periode aan die de "Volksverhuizing" wordt genoemd. Toen het Romeinse leger het land verliet, trokken ook de meeste bewoners van steden en dorpen weg. Hele streken raakten bijna onbewoond. Grote groepen mensen reisden door het land, op zoek naar een nieuwe plaats om te wonen. Germaanse stammen uit Oost-Nederland, die de Romeinen de *Franci* noemden, trokken bijvoorbeeld naar België en Frankrijk. De Friezen trokken voor een deel weg en er kwamen 'nieuwe Friezen' uit Duitsland voor in de plaats.

Na de volksverhuizingen en de mede daardoor veroorzaakte val van het (West-)Romeinse rijk, was het gebied in drie delen verdeeld. De Friezen woonden langs de kusten, de Saksen in het oosten en de Franken in het zuiden. Grensstad van de Franken was Nijmegen, alwaar zij een versterkte burcht vestigden. De Franken breidden hun grondgebied naar het zuiden, noorden en oosten uit en versloegen de andere volken.

Merovingische tijd (circa 500-750)

Na hun doortocht in de laat-Romeinse tijd kwamen de Franken vanuit het zuiden in de loop van de 6de eeuw weer terug. In het begin van deze eeuw waren in een reeks oorlogen de vroeg-Frankische koninkrijkes verenigd door een van de Frankische heersers, Clovis. Zijn rijk wordt het Merovingische genoemd, naar zijn grootvader Merovech. In 496 laat Clovis zich bekeren tot het christendom. Vanaf dat moment gebruiken hij en zijn opvolgers de christelijke religie om hun politieke en militaire acties goed te praten. Daarbij zien de Frankische heersers zich als wettige erfgenamen van het vroegere Romeinse gezag. De vroeg-Frankische koninkrijkes vertonen een mengeling van Germaanse en Romeinse kenmerken.

De opvolgers van Clovis zetten diens expansiepolitiek voort. Het Merovingische rijk had zich weliswaar rond 630 uitgebreid tot de Rijn, maar pas rond 690 werd Midden-Nederland definitief door de Franken ingelijfd. De christelijke missiepost Utrecht en de handels-

nederzetting Dorestad werden gesticht, beide in de directe nabijheid van voormalige Romeinse forten.

In de loop van de 7de eeuw lijkt de lokale adel in Zuid-Nederland bekeerd te zijn. Doordat de Frankische heersers christelijk waren, zal de Nederlandse en Belgische elite zich waarschijnlijk sneller opengesteld hebben voor het nieuwe geloof, maar waarschijnlijker is nog dat ze zich bekeerden om niet achter te blijven en buitengesloten te worden. De rest van Nederland volgde in de loop van de 8ste en 9de eeuw. Dat is onder andere een gevolg van missie-activiteiten uit Engeland, van waaruit mannen als Willibrord en Bonifatius vertrokken om het evangelie onder de heidense stammen te prediken. Dat ze niet altijd met open armen werden ontvangen, blijkt uit het lot van Bonifatius, die in 754 bij Dokkum werd vermoord.

Met de komst van het christendom verdwenen oude gebruiken. De grafvelden, waarin de overledenen grafgiften meekregen, raakten in onbruik. Doden werden ook niet meer gecremeerd. De laat-Romeinse en Merovingische grafvelden, waarvan die van Rhenen wel het meest bekend is, werden niet meer gebruikt. Geleidelijk verschenen er kerken met begraafplaatsen waar de doden nu zonder grafgiften werden bijgezet.

De nederzettingen in die tijd waren doorgaans klein en praktisch zelfvoorzienend.

Landbouw en veeteelt waren de belangrijkste bronnen van bestaan. De dunbevolkte nederzettingen maakten deel uit van grotere territoriale gebieden. De bevolking in zo'n gebied kende een zekere saamhorigheid en had voornamelijk met leden van de eigen groep contact. Dat betekent overigens niet dat er geen contacten met andere gebieden waren.

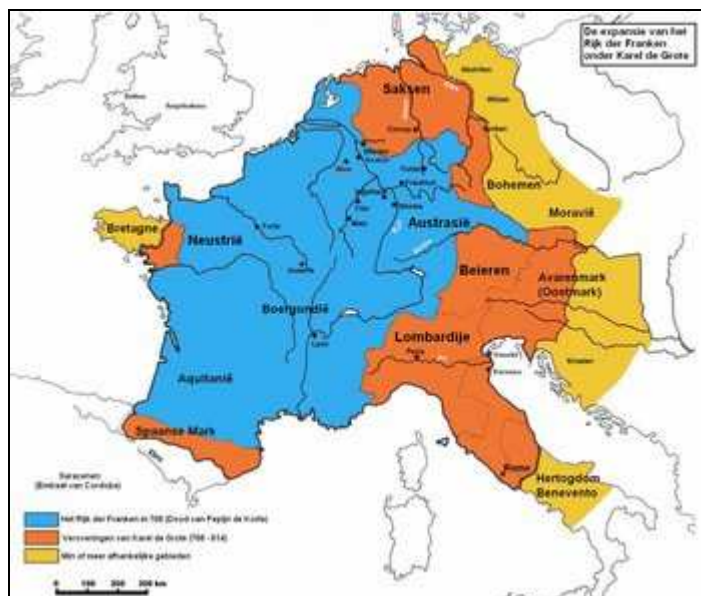
Contacten over langere afstand gingen over water, vooral de rivieren waren belangrijke verkeerswegen in de vroege en late Middeleeuwen. Contacten met andere gebieden werden voornamelijk onderhouden door handelaars en de adel, waarvan de edelen onder meer door het uitwisselen van kostbaarheden de diplomatieke relaties onderhielden.

Karolingische tijd (circa 750-900)

Vooraf in de Karolingische periode groeide de bevolking en werd het Frankische rijk steeds groter. De bekendste figuur uit deze periode van expansie was de Frankische koning Karel de Grote (742-814). Hij wist in de tweede helft van de 8ste eeuw de Friezen aan zich te onderwerpen en zijn rijk tot aan Zuid-Jutland (Denemarken) uit te breiden. Naar de Latijnse versie van de naam van zijn grootvader, Karel (Martel), Carolus, spreken we nu niet meer over het Merovingische, maar over het Karolingische rijk.

In de in totaal 46 jaren van zijn heerschappij voerde Karel meer dan 50 oorlogen, wat ook voor een middeleeuwse vorst meer dan gemiddeld is. Zijn voornaamste vijanden waren de Saksen en de Langobarden.

Onder Karel de Grote beheerste het Frankische rijk rond 800 vanuit zijn kern in het huidige België en Noord-Frankrijk een groot deel van Europa waaronder het huidige Duitsland en Noord-Italië. In deze tijd werden na de Franken ook de Friezen en Saksen tot het christendom bekeerd, voor een niet onaanzienlijk deel door het zwaard daartoe gedwongen! Het gebied van het huidige Nederland maakte deel uit van het Heilige Roomse Rijk (behalve Zeeuws Vlaanderen: de Schelde was de grens).

*Blauw: Frankische gebieden van Karel's vader Pepijn
 Oranje: Gebieden veroverd door Karel de Grote
 Geel: Onafhankelijke gebieden*

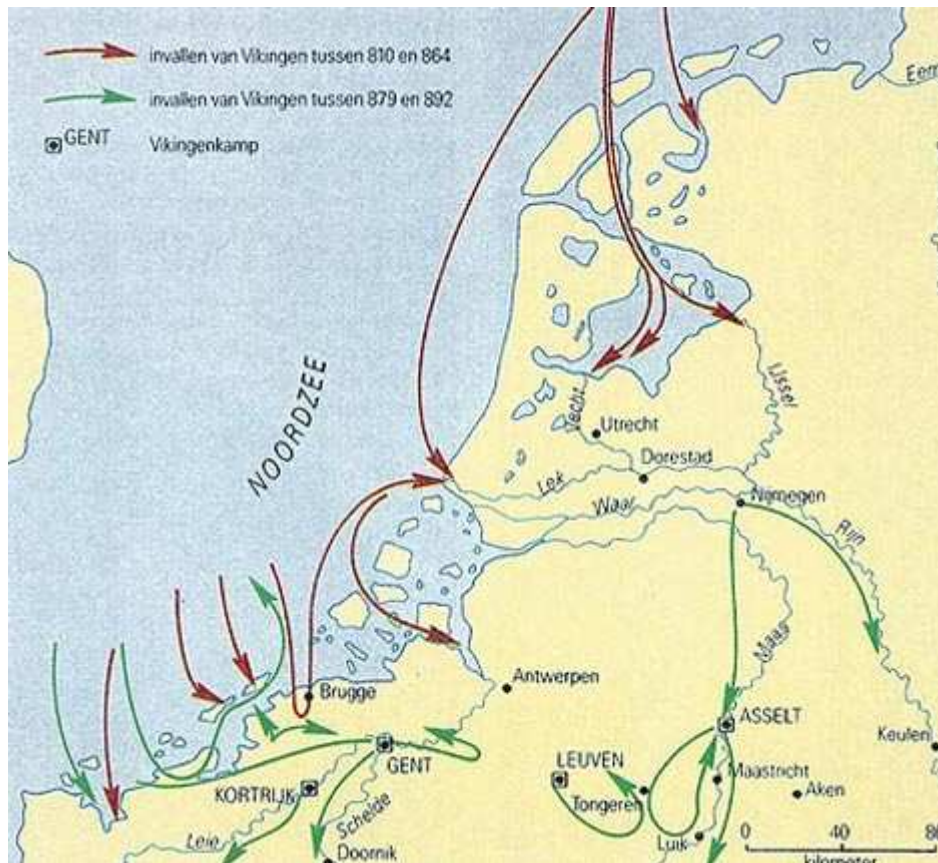
De vereniging van landen en volkeren onder Karel de Grote is in zekere zin de basis geweest voor het latere Europa. Hij reisde, evenals zijn voorgangers, met zijn hofhouding door het rijk en onderhield persoonlijk contacten met de lokale machthebbers.

De Noordzeehandel kreeg in de Karolingische tijd een sterke impuls door de opbloei van industrie in het achterland. Er werd gehandeld in aardewerk en glas uit het Rijnland, en metaal uit het Belgische Maasgebied. De grote rivieren en de Noordzee vormden de verkeersaders voor de internationale handel in vooral luxe en uitheemse goederen. In dit handelsnetwerk waren vooral de Friese handelaren erg actief. De Frankische keizer had bij Nijmegen een versterkte burcht, de Valkhof, waar hij tijdens zijn reizen door zijn immense rijk regelmatig te vinden was.

En toen....

Het vikingtijdperk duurde ongeveer 300 jaar, van 800 tot 1100. Gedurende die periode maakten de vikingen de kusten in Europa onveilig.

Door overbevolking en voedseltekorten begonnen de Vikingen met hun plunderingen en veroveringen in de 9e eeuw. Een andere belangrijke oorzaak was dat bij de vikingen de oudste zoon de enige erfgenaam was en alle bezittingen van zijn vader overnam. Zodoende was er een groot overschot aan jonge mannen die een andere bron van inkomsten moesten zoeken. Vaak sloten deze zich dan aan bij de jaarlijkse handel annex plundertochten naar het welvarende zuiden.

Rond het jaar 800 na Christus, aan het begin van het Vikingtijdperk, was er voorsnog vrede binnen het Frankische Rijk. Nederland en België als nationale eenheden bestonden toen nog niet, het gebied hoorde bij het Frankische Rijk. Wel woonden er verschillende volken, in het Noorden en Westen de Friezen, aan de oostgrens tot ver in Duitsland woonden de Saksen, en ten zuiden van de grote rivieren de Franken.

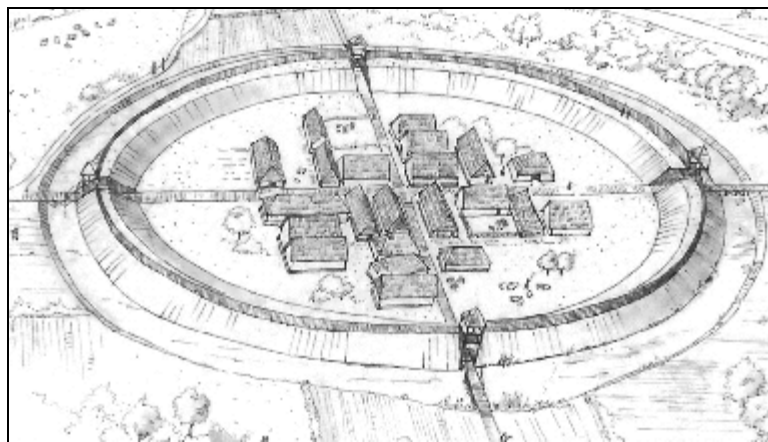
De belangrijkste handelsnederzetting van Noordwest-Europa was in die tijd het Friese plaatsje Dorestad, het lag bij wat nu Wijk Bij Duurstede is, in een bocht van de Oude Rijn. Toentertijd was de Oude Rijn de grootste rivier in Nederland en de belangrijkste verbinding tussen de Noordzee en de Rijnsteden verder in het binnenland als Keulen en Mainz. Handeldrijven was in die tijd een zeer gevaarlijke onderneming. Menig schip verging op zee of op de Rijn of werd leeggeplunderd door (zee-)rovers. Maar als handelaar kon je zelf natuurlijk ook plunderen, zoals later ook de Vikingen zouden doen.

Het Frankische Rijk grensde, sinds de zeer bloedige onderwerping van de Saksen, aan het koninkrijk van de Denen. Die Denen hadden geen enkele behoefte om het volgende slachtoffer te worden van de ongebreidelde expansiedrift van de Frankische keizer Karel de Grote. In die tijd begonnen de eerste grensgeschillen tussen de Denen en het Frankische Rijk. Karel de Grote vroeg de Friese 'handelaren' de Deense kustplaatsen te plunderen. De Deense Vikingen op hun beurt begonnen de Friese kustplaatsen te teisteren. Ze kwamen in eerste instantie als een soort guerrilla, met een klein aantal schepen. Ze moordden, plunderden en roofden wat ze konden, en gingen er daarna zo snel mogelijk weer vandoor.

De Nederlandse kustgebieden lagen in een onbelangrijke uithoek van het immense Frankische Rijk. Inmiddels waren de erfopvolgers van keizer Karel de Grote vooral bezig met elkaar te bevechten. Het Frankische Rijk viel uiteen, en de Vikingen uit het Noorden hadden vrij spel. In het jaar 834 na Christus verscheen er een machtige vloot van meer dan honderd Vikingschepen voor onze kust die in een kilometers lange slinger achter elkaar de Oude Rijn opvoer, richting Dorestad. Dorestad werd door dit Vikingleger volledig

leeggeroofd en in brand gestoken. Niemand kon wat doen tegen die grote legerschare van duizenden Vikingen. Op de resten van Dorestad werd weer een nieuwe nederzetting gebouwd. Maar het volgende jaar kwam de vloot met Vikingen weer, en ook het jaar daarna weer, en daarna nogmaals.

De opvolger van Karel de Grote, Lodewijk de Vrome, liet in een eerste poging de ellende van de Friezen te verminderen, vluchtburchten bouwen langs de Nederlandse kust. Het waren aarden wallen, met een gracht er omheen, waar het volk zich kon verschuilen als de Vikingen weer kwamen. De namen van die burchten leven nog voort in plaatsnamen als Middelburg, Souburg (Zuidburcht) en Valkenburg (bij Den Haag). Ook werden burgen gebouwd aan de kusten van Noord-Frankrijk (Sint-Omaars, Brokburg, Sint-Winoksbergen), België (Veurne, Oudenburg, Brugge) en Zeeland (Oostburg, Domburg, Burgh). Maar ook bij Maasmechelen, Leuven, Kortrijk, Gent, Antwerpen, Bergen op Zoom, Haarlem, Rijnsburg (bij Katwijk) en Texel (Den Burg) zouden ringwalburgen zijn gebouwd.

Maar die burchten joegen de Vikingen geen schrik aan. Een nieuw leger van Vikingen met hun leider, Rorik, nam bezit van wat over was van Dorestad. Inmiddels was er al weer een nieuwe Frankische keizer, Lotharius. Deze liet Rorik gevangen nemen, maar Rorik wist te ontsnappen en bedong later zelfs van Lotharius het recht om vanuit Dorestad over de noordelijke Lage Landen te regeren. Hij kreeg het daarop als leen, dat wil zeggen dat hij plechtig beloofde als onderdaan van de Keizer het land te besturen en de belangen van de Keizer te dienen. Bovendien moest hij het land verdedigen tegen andere Vikingen. Dat deed hij soms wel en soms ook weer niet. Soms ook was hij met zijn eigen leger in een ander deel van het Frankische Rijk zelf op rooftocht. En de Friezen, sommige begonnen zelf rooftochten op te zetten, sommige sloten zich aan bij de Vikingen, weer anderen werden indien er te weinig Vikingen waren gevangen genomen en verplicht mee te varen met de Vikingschepen. Want er kwamen nu vele Vikingschepen voorbij, meestal niet meer om te roven, maar om even uit te rusten in dit nieuwe Vikingland, en ook op zoek te gaan naar nieuwe bemanning voor hun schepen. Waarschijnlijk haatten de Friezen de Vikingen, maar waren ze ook blij dat ze voorlopig van de Franken bevrijd waren.

Ondertussen waren de rooftochten in de rest van Nederland nog niet gedaan. Een nieuwe vloot van Vikingschepen voer de Rijn op en nam bezit van de keizerlijke residentie te Nijmegen, de Valkhof. De Frankische koning Lodewijk belegerde daarop met een groot leger zijn eigen residentie, maar voor er een beslissende slag plaats kon vinden bedongen de Vikingen een vrije aftocht.

Het volgende jaar kwam diezelfde groep Vikingen weer op bezoek. Dit keer voeren ze de Maas op richting een oud Frankisch fort dat ooit bestaan heeft bij Asselt in Midden-Limburg.

Van daaruit organiseerden ze strooptochten in de wijde omgeving, tot aan Maastricht en Aken toe. Inmiddels is er weer een nieuwe keizer over het Frankische Rijk, Karel de Dikke, die met een groot leger de Vikingbendes achterna joeg en terugdrong in hun versterking te Asselt. In plaats van te vechten, startte hij onderhandelingen met de Vikingen over hun aftocht. Een van de Vikingleiders wist een 'vergoeding' te bedingen voor zijn vertrek, in de vorm van een legendarische schat aan zilver en andere kostbaarheden. De andere leider, Godfried, bedong het land van de Friezen om als hertog over te regeren (bovengenoemde Rorik, die daarvoor over de Friezen heerste was inmiddels al weer van het strijdtoneel verdwenen). Enkele jaren later bedacht keizer Karel de Dikke alsnog een list om zich van Godfried te ontdoen. In 885 ontbood hij Godfried in een van zijn forten, zogenaamd om te praten over uitbreiding van diens hertogdom. Iemand daagde Godfried uit tot een tweegevecht en vermoordde Godfried voor deze zich fatsoenlijk kon verdedigen. Ontdaan van hun leider lieten de Vikingen zichzelf verjagen uit het land van de Friezen. Gerulf, een Viking en voormalig onderdaan van Godfried, bleef achter. Hij was degene die bij de samenzwering Godfried vermoordde. Uit hem zal het geslacht voortkomen van de graven van Holland.

Dat is dan het einde van de Vikingen in Nederland, tenminste wat betreft hun plunderingen. Waarschijnlijk bleven onze gebieden een vrijhaven voor hun schepen, en zouden vooral Friese en Saksische jonge mannen zich laten verlokken om mee te gaan met de Vikingen, maar nu uit vrije wil. Handel bleef de komende tijd een bezigheid voor krijgers en gelukszoekers. De moord op Godfried, in 885, betekende het einde van de Deense heerschappij over Friesland. Na verloop van tijd zou de Friese handel weer bloeien, zelfs als nooit tevoren.

Vikingschat van Wieringen

In 1996 is op Wieringen een Vikingschat gevonden, de eerste in Nederland. Door deze vondst is voor het eerst aangetoond dat de Vikingen niet alleen naar Nederland kwamen om te plunderen of te handelen, maar dat sommigen van hen zich hier ook voor langere tijd gevestigd hebben. De schat bestaat uit zes zilveren armbanden, een halsketting van zes gevlochten zilverdraden, een armband van gevlochten zilverdraden, drie muntsieraden, 16 zilverbaren, een deel van een zilveren riembeslag, 78 zilveren munten en fragmenten van een fibulasluiting. De ruim 1600 gram zilver was met wat gras begraven in een potje van Badorf-aardewerk. Een Vikingschat van deze omvang en kwaliteit is in Nederland nog nooit eerder gevonden.

Wieringen, ca. 850 na Chr.

Het grootste gedeelte van de zilverschat is afkomstig uit Scandinavië en met name uit Denemarken. De munten zijn echter voor het overgrote deel wel in Nederland geslagen. Het zijn Karolingische denarii, waarvan er 63 intact zijn. De jongste munten uit de schatvondst zijn te dateren rond 850 na Chr. De schat is vermoedelijk korte tijd daarna begraven. De drie muntsieraden bestaan uit Arabische munten waar een ring met filigraanversiering omheen is aangebracht. Twee van de munten zijn te dateren tussen 590 en 628, de derde tussen 750 en 754. Dat is dus veel vroeger dan de munten uit Dorestad. Doordat deze munten omgewerkt zijn tot sieraden, zijn ze heel lang in gebruik geweest. Vóór de vondst van deze schat waren er nauwelijks aanwijzingen dat Vikingen zich permanent in ons land hebben gevestigd, in tegenstelling tot Normandië en Engeland, waar hele Vikingsteden zijn opgegraven. Deze zilverschat was echter vermoedelijk wel het eigendom van een Noorman uit Denemarken die zijn rijkdommen met zich meenam met het plan zich voor langere tijd op Wieringen te vestigen. Het begraven van kostbaarheden was in die tijd gebruikelijk bij de Vikingen, maar de reden waarom de eigenaar deze schat heeft begraven, is niet duidelijk. Ongetwijfeld was hij van plan om het zilver weer op te graven tegen de tijd dat hij het nodig had, maar blijkbaar is het er nooit van gekomen. Wellicht is hem iets overkomen en wist daarna niemand meer dat er ergens een grote voorraad zilver begraven lag.

Voeren Friezen in Vikingschepen?

Ook hebben archeologen delen van een oud Vikingschip uit circa 1009 gevonden in Vlaardingen. Daarnaast zijn er delen van nog twee andere Vikingschepen ontdekt. De vondst is zeldzaam voor Nederland. Het is pas de tweede keer dat er delen van Engelse Vikingschepen in Nederland zijn aangetroffen. Niet eerder zijn er resten van verschillende Vikingschepen op één plaats in Nederland ontdekt. De stukken doen vermoeden dat Vlaardingen was opgenomen in een internationaal netwerk waarbij Deense Vikingen en Friese kooplieden uit het oude Frisia de Vlaardingse haven aandeden rond 1000 AD. Daarnaast ondersteunt de vondst de gedachte dat de oude Friezen voeren in schepen die gebouwd waren in de traditie van de Vikingscheepsbouw.

Een graf uit het jaar 1043 was afgedekt met een bijzondere deksel dat bestond uit door ijzeren nagels aan elkaar geklonken planken. De planken waren overnaads aan elkaar bevestigd. Dat wil zeggen dat de planken elkaar dakpansgewijs overlaptten. Tussen de overlappings bevond zich zelfs nog goed bewaard gebleven breeuwsel, dat bestond uit in elkaar gedraaid runder- en schapehaar waarmee de naden waterdicht waren gemaakt. Deze overnaadse bouw en de klinknagels zijn kenmerkend voor de scheepsbouwtraditie van de Vikingen. In hetzelfde graf zijn stukken gevonden van mogelijk nog een ander, ouder Vikingschip dat rond 918 AD is gebouwd.

Een tweede graf bevatte eveneens delen van een Vikingschip. Het is goed mogelijk dat dit schip niet door Vikingen gebouwd is, maar door de oude Friezen. Tot nu toe was onbekend met wat voor schepen de Noordzeekustbewoners tussen Denemarken en Vlaanderen voeren omdat scheepsvondsten ontbraken. Door de Vlaardingse vondst en een eerdere vondst uit de oude handelsnederzetting Dorestad van een Vikingschip uit het oude Frisia, ontstaat het vermoeden dat de Friezen in schepen voeren die gebouwd waren volgens de traditie van de Vikingscheepsbouw.

Chronologische tijdslijn

- **526-** Volgens oude kronieken hebben zich heel wat gebeurtenissen afgespeeld in de buurt van de monding van de Rijn nadat de Romeinen waren verdwenen. De Scandinavische koning Higlac werd hier in 526 verslagen door de Oost-Franken
- **793-** De Vikingen plunderen het klooster van Lindisfarne in Engeland. In Lage Landen begint het met sporadische aanvallen van kleine groepen Vikingen.
- **807 -** Begint een oorlog tussen Karel de Grote en de Deense koning Godfried. Godfried valt Friesland aan met een vloot van 200 schepen, de Frankische verdedigingen voor gek zettend.
- **810 -** De vikingen beginnen met hun rooftochten in Friesland (Nederland)
- **820-** Dertien "piratenschepen" uit Nordmannia worden gesignaleerd aan de Vlaamse kust; ze worden teruggeslagen door de lokale bevolking na enkele boerderijen te hebben vernield en vee te hebben gestolen.
- **834-837-** Plunderen Vikingen uit Denemarken ieder jaar het belangrijke handelscentrum Dorestad. Omdat het geen omwalde stad was, konden de binnenvallende Vikingen er dus gemakkelijk lelijk huishouden; tussen 833 en 837 werd het jaar na jaar geplunderd. Na een zoveelste plundering in 863 werd het stadje niet meer heropgebouwd.

- **836-** In september 836 werd Antwerpen vernield.
- **840-** Na de dood van de Frankische Keizer Lodewijk de Vrome stortte de verdediging van Friesland in elkaar. Omdat er geen Friese koning was om een verdedigingsmacht te organiseren werden de Deense roofovervallen op dit gebied geïntensifieerd. De rest van de negende eeuw leefden de Friezen regelmatig onder Deens gezag.
- **841-** Lothar I besluit de Vikingbroers Rorik I en Harald III maar met Zeeland te belenen, in de hoop dat dit nieuwe invallen zal voorkomen.
- **841-** Harald III krijgt Walcheren, met de belangrijke handelsstad Domburg, in leen van keizer Lothar.
- **843 -** Verdrag van Verdun. Het rijk van Karel de Grote wordt onder zijn 3 kleinzoons verdeeld: Karel de Kale krijgt het gebied ten westen van de Schelde, Maas, Saône en Rhône. Lodewijk (II) de Duitser krijgt het gebied ten oosten van de Rijn. Lotharius krijgt het middenstuk: Lotharingen, Bourgondië en Noord-Italië. Het verdrag heeft de basis gelegd voor de landen, die we nu als Frankrijk en Duitsland kennen.

- **844** - Rorik I en Harald III sneuvelen in Walcheren.
- **845-891** De Vikingen heersen in "Frisia" Friesland. (Frisia is dan bijna geheel Nederland behalve Limburg)
- **847**- De vikingen plunderen en verwoesten de nederzetting Meginhardeswich/ Meinerswijk, deze nederzetting lag dichtbij waar nu Arnhem ligt.
- **847**- De vikingen plunderen Dorestad.
- **850**- Rorik II , de neef van Rorik I en Harald III , weet zijn gebied uit te breiden met Dorestad en andere graafschappen. In feite is Rorik II in Frisia de baas, tenminste als andere Vikingen hem niet dwarszitten.
- **850**- Aanval op Utrecht en Dorestad.
- **850**- Vlaanderen, het gebied van Terwaan en delen van de kuststreek werden aangevallen door delen van het leger van Rorik, een leider die een vrij sterke controle had in Friesland en Dorestad.
- **851**- De Gentse Sint-Pietersabdij wordt vernield.
- **855**- Utrecht en Dorestad vallen weer te prooi aan de vikingen.
- **857**- De vikingen (o.l.v. Rorik de Verschrikkelijke?) overvallen bisschopsstad Utrecht. Ze verwoesten de poorten en de muren en vermoorden de burgers en de geestelijken aan het hof van de bisschop.
- **857**- Wederom plundering van Dorestad.
- **859**- De vikingen zijn mogelijk in Brabant.
- **860**- De vikingen op strooptochten in het mondingsgebied van de IJzer en de omgeving van de Sint-Bertijnsabdij.
- **862**- Boudewijn I (met de IJzeren Arm) (stamvader van het Vlaamse gravengeslacht) schaakt Judith, de dochter van koning Karel de Kale. Als Boudewijn dreigt, zich bij de Noormannen aan te sluiten, wordt hij tot graaf benoemd van enkele gouwen in het Schelde gebied.
- **863** - Plundering van Dorestad en de laatste vermelding van Dorestad. Na deze laatste plundering wordt de stad niet meer herbouwd.
- **864**- Boudewijn I (met de IJzeren arm) verslaat de Noormannen bij Vlaanderen.
- **869**- Godfried de Noorman bekeert zich tot het Christendom en trouwt met Gisela, dochter van Koning Lotharius II.
- **870**- Rorik keert weer terug naar Frisia, machtiger dan ooit te voren en als officieel vazal van Karel de Kale. Om meer politieke dan religieuze redenen is hij ondertussen bovendien tot het christendom bekeerd. Na 873 horen we niets meer van Rorik.
- **873**- graaf Albdag verslaat Vikingen (Rudolf) in Westergo
- **875**- Lodewijk de Duitser sterft en wordt opgevolgd door Karel de Dikke, koning van het Frankische rijk.
- **877**- Karel de Kale overlijdt in Avrieux.
- **879**- Vanaf dit jaar dienden de Schelde- en Maasvallei als uitvalsbasis voor de Noormannen. In november van dat jaar installeerden ze hun winterkwartieren in de St.-Baafsabdij te Gent
- **879**- Boudewijn I (met de IJzeren Arm) sterft.
- **880**- In november 880 vestigden de Vikingen zich in een nieuw kamp in Kortrijk
- **881**- Een vloot van Vikingschepen voer de Rijn op en nam bezit van de keizerlijke residentie te Nijmegen, de Valkhof.
- **881**- Vikingen keerden terug naar Gent om hun schepen te herstellen en verplaatsen zich vervolgens naar de Maasvallei, waar ze in november een kamp versterkten in Ascloha.
- **881-882** De vikingen richten een kampement op te Asselt van waaruit ze omliggende streken, waaronder Tiel en Utrecht plunderden. Dit keer voeren ze de Maas op richting een oud Frankisch fort dat ooit gestaan heeft bij Asselt in Midden-Limburg.

Van daaruit organiseerden ze strooptochten in de wijde omgeving, tot aan Maastricht en Aken toe.

- **881**-Lodewijk III van West Frankenland verslaat de Vikingen in de buurt van Saucourt (buurt van de Somme) - bezongen in het "Ludwigslied". Gevolg is dat het Noormannenleger wegtrekt uit Vlaanderen.
- **882**-Koning Karel III de Dikke van Schwaben valt Oost- (882) en West- (884) Frankenland binnen. Hij weet ook de Noormannen verder naar het Noorden te verdrijven. Karel III de Dikke wordt door paus Johannes VIII tot keizer gekroond. Hij wordt alleenheerser over het Frankische rijk na de dood van zijn broers, en herstelt zo het grote rijk van Karel de Grote.
- **882**- De vikingen plunderen Zutphen en Deventer.
- **882**- Godfried de Zeekoning (het is niet helemaal zeker of dit dezelfde Godfried is als Rorik's neef) - krijgt officieel de zeggenschap over de gebieden die in het bezit van Rorik waren. Karel de Dikke geeft Godfried, de Noorman, het hertogdom Friesland in leen.
- **883**- In oktober 883 overwinterden ze in hun kamp van Amiens.
- **883**-De castella van Logne en Chèvremont, in de streek van Luik, behoorden tot het type van de hoogteversterkingen; ze worden in 883 aangevallen en blijken volgens de teksten in goede staat te zijn. De monniken van Stavelot gingen er zich verschuilen. Hetzelfde gold voor de hoogteversterkingen van Hoi (Maas) en Thuin (Samber).
- **884**- In hebben de vikingen een kamp te Leuven. Grote groepen van het Noormannenleger vestigen zich in de buurt van Leuven, nadat ze in de regio geplunderd hebben.
- **884**-Karel III de Dikke wordt ook in het westelijke Frankrijk erkend, en regeert (tot 888) over het herenigde Frankische Rijk.
- **885**- Godfried de Zeekoning wordt vermoord bij Lobith door Gerulf, in opdracht van Keizer Karel de Dikke.

- **885**- De Noormannen vertrekken uit Vlaanderen, richting Parijs. De Vikingen belegeren Parijs (tot 886).
- **888**-Arnulf van Karinthië verslaat de Noormannen bij Leuven.
- **890**- De Noormannen worden voor een 2de keer uit Vlaanderen verdreven. Boudewijn II van Vlaanderen voert na dit succes een zelfstandig bewind over Vlaanderen.
- **891**- In 891, waren ze terug in hun kamp te Leuven, alwaar Arnulf van Karinthië (?) hen kwam belegeren
- **891**- Koning Arnulf van het Oost-Frankenland verslaat de Noormannen in de buurt van Leuven.

- **892-** Ondanks hun bekende nederlaag in 891, keerden ze terug naar Leuven om er te overwinteren tot in de herfst van 892. Maar in 892 worden onze streken - volgens de Annales Vedastini wegens een hongersnood - definitief verlaten door de Vikingen.
- **892-**De oogst in de Nederlanden is helemaal mislukt. Door een gebrek aan voedsel, trekken de Noormannen zich definitief uit de gewesten terug.
- **920-**Bisschop Balderik vestigt zich in Utrecht. Tijdens de Noormannenaanvallen verbleven de bisschoppen elders.
- **1006-** Een van de laatste invallen van de Noormannen vond plaats in Tiel.
- **1007-** De Noormannen verschijnen voor de poorten van Utrecht waarna de bevolking uit pure wanhoop zelf maar de stad in brand stak. Een en ander is vastgelegd in de Egmondse abdijkronieken.

Bronnen

Boeken

“Annales Vedastini”

Websites

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Hoofdpagina>

<http://www.atem.nl/CIV/NED/NH001.HTM>

<http://www.museumkennis.nl/lp.rmo/museumkennis/i000412.html>

<http://www.20eeuwennederland.nl/thema's/vreemdelingen/nederland%20krijgt%20vorm/792.html>

http://www.archeologie.vlaardingen.nl/html/persbericht/pers_20040817.html

http://www.schooltv.nl/vroegerenzo/pagina.jsp?nr=vz_werkstuk&wsnr=137528

<http://www.leylijnen.com/ringwalburgen.htm>

<http://www.thebritishmuseum.ac.uk/>

© S. van Bodegom, 2005